

RASMUS OG HIMMELSTEINEN

Rasmus var et legdebarn. Han kom fra små kår og foreldrene hadde mange munner å mette. Derfor ble Rasmus sendt fra gård til gård for å arbeide for kost og losji. Ei tid tjente han på Sliperen, men kom ikke så godt overens med sjølfolket der. Gårdbrukeren var humørsyk og lot aldri en sjanse til å håne Rasmus gå fra seg, og gårdskona var gjerrig på mat og stell. Sjølfolket på Sliperen hadde ikke egne barn.

I den tida Rasmus gikk for presten kom han i snakk med folk fra nabogården Espenes. Der hadde de bruk for ei ekstra hand i tømmerhogsten til vinteren. Rasmus likte skogsarbeid og var villig til å flytte til Espenes hvis sjølfolkene kom til enighet.

Det ble ei ordning for Rasmus. Han fikk være på Espenes fram til våren, og håpet nok i sitt stille sinn at det kunne fortsette slik. Etter at hogsten var slutt og snøen var borte bød Espenes inn grenda til kvistdugnad. Kvist og topper som lå igjen etter hogsten skulle samles opp og kjøres hjem til brenne. Ingenting skulle gå til spille, og det ville bli lettere for beitedyra å finne mat når hogstfeltet ble ryddet.

Under denne ryddinga ble de var ei dålp i terrenget. Det så mest ut som noen hadde gravd ei gryteforma grop og midt gropa stakk det opp en stein. Karene undret seg over om dette kunne være et tegn på noe som var gravd ned eller kanskje ha noe med gammel trolldom å gjøre. De satte spett under steinen og fikk den løs. Så gravde de litt under den, men fant ingenting. Sliperkallen sto og betraktet steinen mens han hakket i den med spettet. Steinen var nesten rund, hard som flint og tyngre enn et vanlig karsløft. Flere av karene ville prøve å løfte steinen, men det var ikke godt å få noe tak på den. Rasmus var den eneste som hadde lange nok armer til å få tak nok til å løfte. Dette irriterte Sliperkallen. Han sa til Rasmus: «Om du bær dei'n her stein fram te tunet på Sliper'n uten å slæpp dei'n ned, ska du vårrå fri frå plektan din og sjøl velg kor du vil gå».

Rasmus hadde siden barnsben vært satt til tungt arbeid. Han var ikke så høy, og kroppen hadde form som ei tønne. Men det bodde kraft og seighet i de lange armene og de stutte bena. Han sto og kikket på steinen og den hånlige minen til Sliperkallen en stund, så nikket han kort og sa: «Så får æ vel prøv da». Han løftet steinen å begynte å vagge ned lia mot kjerreveien. Karene ristet på hodet og spyttet snus. Dette kunne ikke gå bra. De måtte naturligvis følge etter Rasmus å se hvor langt det bar. Det kunne vel være en kilometer fram til Slipergården. Først ned lia, så flate veien, så en dryg bakke opp til gården. I bunn av bakken stanset Rasmus å stødde steinen mot et tre mens han pustet ut. Sliperkallen ville protestere, men karene var enige om at steinen ikke var sluppet ned.

Så tok Rasmus fatt på Naustbakken. I siste kneika gikk det sakte og steinen seg lenger og lenger ned. Rasmus sjanglet over toppen mens svette og tårer rant. Han kunne vel være seksten år denne karen. Om det var synet eller bevisstheten som sviktet vites ikke, men noen meter før han nådde tunet med børa si, så havnet han ut av veien og ut på ei lita myr. Her falt han sammen og ble liggende sammen med steinen.

Historien forteller ikke noe om hvordan det gikk med Rasmus etter denne bragden, heller ikke om han fikk godkjent oppgaven, eller om han fikk varige mén. Steinen fikk navnet Rasmus-steinen og ligger der den dag i dag. Mange har ment at dette må være en meteorstein eller en himmelstein som de kalte det i de dager. Dette er aldri blitt verifisert. Flere staute karer har prøvd å løfte den gjennom tidene, men så langt vi kjenner til er det bare to karer som hadde lange og sterke nok armer til å få den opp fra bakken. Den første het Gerhard Stavnes, den andre het Martin Salbubæk.

25. mai 2015

Anton K. Stavnes

Fra bygdeboka:

Rasmus Nilsen Sliperen f. 25.10.1733 på Sliperkoja. Gift 1757 med Anne Pedersdatter Trang.

Storvatnet sett fra Naustøya på Sliperen

